

فرایندها	تاریخ بازنگری بعدی: 1403/06/27
بهبود کیفیت	
شماره ویرایش: 1	تاریخ بازنگری: 1402/06/27
	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان بیمارستان ثامن الحجج (ع)

آیین نامه وجین منابع در کتابخانه مرکز آموزشی درمانی پژوهشی ثامن الحجج (ع)

مقدمه: کار وجین بخشی از فرآیند مجموعه سازی در کتابخانه ها به شمار می رود که همانند سایر امور مرتبط با مدیریت و توسعه مجموعه، نیازمند دقت نظر و توجه می باشد. وجین را می توان به عنوان یکی از معیارهای ارزیابی کیفیت و کارایی کتابخانه ها مورد توجه قرار داد. وجین در علم کتابداری بیشتر با محتوای تصفیه و پالایش مجموعه کتابخانه از مواد اطلاعاتی بلا استفاده و یا از رده خارج و یا موادی که به ندرت از آنها استفاده می شود تعبیر شده است. برای آنکه کتابخانه تبدیل به انبار مرده از کتاب و سایر منابع اطلاعاتی بلا استفاده نگردد، عمل وجین منابع امری ضروری به نظر می رسد. در واقع وجین خود نوعی انتخاب است با این تفاوت که بعد از تهیه مجموعه اتفاق می افتد. می توان گفت که در فرآیند سفارش منابع اطلاعاتی، عمل انتخاب از میان انتشارات موجود در بازار صورت می پذیرد ولی در مرحله وجین عمل انتخاب از بین مجموعه کتابخانه انجام می شود. این مسئله حاکی از آن است که سفارش منابع و وجین آن دو فرآیند کاملاً مرتبط و وابسته به هم بوده و می بایست سیاستهای واحدی درخصوص هر دو فرآیند اعمال شود. کتابخانه برای حفظ پویایی مجموعه خود از یک سو نیازمند افزودن منابع روزآمد و مورد نیاز است و از سوی دیگر باید منابعی که به هر دلیل جایگاه خود را در تامین نیاز اطلاعاتی استفاده کنندگان از دست می دهند از مجموعه خارج شوند. افزودن منابع، بدون پیراستن آن در دراز مدت از کارایی مجموعه می کاهد. با توجه به اهمیت یکدستی اجرای روند وجین، این آیین نامه توسط کتابخانه مرکزی دانشکده علوم پزشکی سیرجان برای تمامی کتابخانه های تابعه ارائه و اجرای آن توصیه می شود. هر کتابخانه ای بر حسب قانون داخل کتابخانه خود می تواند بند یا ماده جدیدی را اضافه نماید.

معیارها و ضوابط وجین :

تاریخ بازنگری بعدی: 1403/06/27		فرایندها
تاریخ بازنگری: 1402/06/27		بهبود کیفیت
	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز بیمارستان ثامن الحجج (ع)	شماره ویرایش: 1

- منابع فرسوده، که ارزش علمی و یا تاریخی ندارند و نگهداری آنها موجب اشغال فضا، صرف هزینه نگهداری و آلودگی سایر منابع خواهد بود.
- منابع درسی که به مرور زمان اعتبار محتوایی خود را از دست داده و کم ارزش شده اند.
- نسخه های تکراری و مازاد بر نیاز و نیز، ویرایش های قدیمی کتب حوزه علوم پایه و بالینی که به طور منظم ویرایش های جدید آنها منتشر می گردد و در کتابخانه موجود است. در صورت نیاز نگهداری یک نسخه از ویرایش ماقبل منبع در کتابخانه ضروری است.
- کتابخانه بایستی نسبت به جایگزینی به موقع منبع وجین شده اقدام نماید.

منابع مستثنی از وجین :

- منابع نفیس، تاریخی و هنری در حیطه علوم پزشکی
- منابع هسته در هر رشته تحصیلی

اعضاء کمیته وجین منابع کتابخانه مرکزی :

- رئیس یا معاون کتابخانه مرکزی
- کارشناس بخش امانت
- کارشناس بخش سفارشات
- کارشناس بخش فهرست نویسی

مراحل انجام وجین :

- کتابخانه موظف است نسبت به شناسایی و انتخاب و جمع آوری منابعی که باید وجین شوند اقدام نماید.

تاریخ بازنگری بعدی: 1403/06/27		فرایندها
تاریخ بازنگری: 1402/06/27		بهبود کیفیت
	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان بیمارستان ثامن الحجج (ع)	شماره ویرایش: 1

- مسئول کتابخانه لازم است پس از شناسایی منابع وجینی، اعضای کمیته وجین را جهت بررسی و تصمیم گیری نهایی در جریان قرار دهد.
- لیست منابع وجین شده در کتابخانه در قالب برنامه اکسل (شامل: عنوان، مولف، سال نشر، شماره ثبت و شماره راهنما) به همراه صورتجلسه کمیته وجین، تهیه می شود.
- تصمیم گیری نهایی در رابطه با نحوه توزیع یا جایگزینی کتابهای وجین شده مراکز بر عهده کتابخانه مرکزی است. مسئولیت حفظ و نگهداری منابع وجین شده به عهده واحد مربوطه است.

دوره وجین :

- وجین منابع از مجموعه کتابخانه می بایستی در زمان و وقت مناسبی انجام شود. بهترین زمان مقاطع زمانی تعطیلات بین دو ترم تحصیلی و یا تعطیلات تابستان پیشنهاد می گردد.
- تعداد منابع وجین شده در هر نوبت بایستی متناسب با تعداد کل منابع موجود در کتابخانه باشد.
- قبل از شروع عملیات وجین تمامی منابع مجموعه از لحاظ منابع مفقودی، امانت و موجودی کنترل و بازبینی می شود.

شاخص های وجین :

-نسخه تکراری: نسخه های اضافی منابعی که در زمان بنا به شرایط تهیه گردیده و در حال حاضر نسخه های کمتر آن در مجموعه جوابگوی نیاز مراجعان می باشد را می توان وجین نمود.

تاریخ بازنگری بعدی: 1403/06/27	 دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان بیمارستان ثامن الحجج (ع)	فرایندها
تاریخ بازنگری: 1402/06/27		بهبود کیفیت
		شماره ویرایش: 1

-وضع ظاهری: کتابهای فرسوده و مندرس با وضع و شرایط نامناسب را می توان از مجموعه خارج کرد، به شرط آنکه اگر از کتابهای پرمراجعه هستند باید نسخه های جدید جایگزین شود.

-عدم اعتبار علمی: منابع علمی که به مرور زمان اعتبار محتوایی خود را از دست می داده و کم ارزش شده اند، را در صورتیکه مورد استفاده قرار نمی گیرند، می توان وجین نمود.

-ویرایش های قدیمی تر: این معیار بیشتر در رابطه با کتابهای علمی انجام می پذیرد که ویرایش قدیمی با ورود ویرایش جدید کاملاً بی ارزش تلقی می شود. مگر آنکه ویرایش قدیم دارای ویژگی خاصی بوده که ویرایش جدید فاقد آن می باشد.

-میزان استفاده: با بررسی تعداد دفعات استفاده و یا به امانت رفتن یک کتاب می توان دریافت ،که چه کتابهایی بسیار کم و یا بی استفاده بوده است و واجد شرایط وجین می باشد. دربخش گردش و امانت می توان از طریق بررسی برگه های امانت کتاب و یا ازطریق رایانه تعداد دفعات امانت کتابها را محاسبه کرد.

-نسخ قدیمی یا منابعی که بی استفاده هستند: منابعی که حداقل ۳ سال پس از زمان مورد ثبت استفاده مراجعه کنندگان نبوده از مجموعه وجین و منابع مفیدتر جایگزین خواهد شد.

پس از وجین:

– پس از آنکه کتابها وجین شدند و اطلاعاتشان در فرم مربوطه درج گردید، از مجموعه کتابخانه خارج شده و در دفتر ثبت هر کتابخانه در ستون ملاحظات توضیح لازم ارایه می شود.

– زدن مهر وجین شد در صفحه اول کتاب

تاریخ بازنگری بعدی: 1403/06/27

فرایندها

بهبود کیفیت

تاریخ بازنگری: 1402/06/27

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان
بیمارستان ثامن الحجج (ع)

شماره ویرایش: 1

– نکته: کتابخانه کتابهای وجینی را در قفسه ای داخل کتابخانه قرار می دهد تا دانشجویی اگر به کتاب نیاز داشت از آن استفاده کند و بعد از چند ماه اگر استقبالی از کتابها نشد با هماهنگی کارپرداز و مسئول مالی از مجموعه کتابخانه خارج می شود.